

Převod obchodního jmění na akcionáře

Určuje-li smlouva o převodu obchodního jmění na akcionáře, že se o přezkoumání přiměřenosti výše vypořádání bude rozhodovat v rozhodčím řízení, zavazuje toto ujednání i akcionáře zrušované společnosti.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 225/2006, ze dne 24.7.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci návrhu K., a. s., zastoupené advokátem, za účasti C. W., a. s., zastoupené advokátem, o přezkoumání výše vypořádání, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 50 Cm 11/2004, o dovolání navrhovatelky proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. června 2005, č. j. 5 Cmo 174/2005-51, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Napadeným usnesením potvrdil odvolací soud usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. dubna 2004, č. j. 50 Cm 11/2004-25, kterým tento soud zastavil řízení ve věci.

V odůvodnění usnesení odvolací soud především uvedl, že v projednávané věci se navrhovatelka domáhá vůči společnosti C. W., a. s. (dále jen „společnost“) přezkumu vypořádání podle § 220p obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) a určení jeho správné výše. Návrh odůvodnila tím, že byla akcionářkou právní předchůdkyně společnosti, která zanikla bez likvidace převedením obchodního jmění na společnost E. K. G., a. s. (nyní C. W., a. s.) Navrhovatelka má za to, že ustanovení čl. VI., předposlední odstavec, návrhu smlouvy o převzetí obchodního jmění, podle kterého měla být výše přiměřeného vypořádání v penězích přezkoumána v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci obecných soudů, je vůči ní neplatné, neboť strany tohoto sporu se na jeho řešení v rozhodčím řízení nedohodly, když navrhovatelka jako akcionářka zaniklé společnosti hlasovala proti tomuto postupu, a proto ji smluvní ujednání nezavazuje. Navrhovatelka rovněž namítá nedostatečnou výši vypořádání v penězích a formální nedostatky znaleckého posudku.

Odvolací soud konstatoval, že podle § 106 odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), jakmile soud k námitce žalovaného uplatněné nejpozději při jeho prvním úkonu ve věci samé zjistí, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci, nemůže věc dále projednávat a řízení zastaví. Věc však projedná, jestliže účastníci prohlásí, že na smlouvě netrvají. Soud projedná věc i tehdy, jestliže zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě že vůbec neexistuje, nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo se rozhodčí soud odmítne věcí zabývat.

Podle § 220p odst. 4 věty první, čtvrté a páté obch. zák., se při zrušení akciové společnosti s převodem obchodního jmění na akcionáře namísto smlouvy o fúzi vyhotovuje smlouva o převzetí obchodního jmění, která musí být uzavřena mezi společností a hlavním akcionářem. Ustanovení § 220k odst. 1 a 7 obch. zák. platí přiměřeně. Místo výměnného poměru akcií a lhůty při jejich výměně se ve smlouvě o převzetí uvádí výše a lhůta vypořádání v penězích.

Podle § 220k odst. 1 obch. zák. může smlouva o fúzi určit, že se o přezkoumání výměnného poměru akcií a určení výše dorovnání v penězích bude rozhodovat v rozhodčím řízení.

V této věci společnost (při prvním úkonu ve věci samé) namítla, že smlouva o převzetí obchodního jmění mezi zanikající společností a hlavním akcionářem určuje řešení případných sporů k přezkumu vypořádání a určení jeho výše v rozhodčím řízení (§ 220p odst. 4, § 220k odst. 1 in fine obch. zák.), a proto je dán důvod podle § 106 odst. 1 věta první o. s. ř. pro zastavení řízení.

Pro posouzení důvodnosti podaného odvolání je podle odvolacího soudu třeba odpovědět na otázku, zda vůbec a pokud ano, jaký právní význam má pro toto řízení rozhodčí doložka ve smlouvě o převzetí obchodního jmění hlavním

akcionářem. Je třeba zkoumat, zda tato rozhodčí smlouva, jejíž stranou akcionář není a jejíž uzavření může ovlivnit pouze při hlasování valné hromady, je či není překážkou postupu v tomto řízení.

Při posuzování otázky významu rozhodčí doložky ve smlouvě o převzetí obchodního jmění pro řízení o určení správné výše vypořádání, vycházel odvolací soud z následujících úvah:

Právo na přiměřené vypořádání v penězích a přezkum jeho výše, mají minoritní akcionáři zanikající společnosti (§ 220p odst. 2, § 220k odst. 1 obch. zák.). Toto právo nesvědčí ani zrušované společnosti, ani hlavnímu akcionáři, který přebírá její obchodní jmění. Pokud by soud přisvědčil názoru navrhovatelky, podle něhož ji rozhodčí doložka ve smlouvě, jejíž stranou není, nezavazuje, právní úprava § 220k odst. 1 věta třetí obch. zák., by postrádala smysl. Zákon by totiž umožnil stranám smlouvy řešit v rozhodčím řízení spory o nárok, který nemají.

Ve prospěch výkladu, podle něhož je rozhodčí doložka ve smlouvě o fúzi závazná i pro akcionáře, který ovšem není smluvní stranou této smlouvy, svědčí i systematické zařazení tohoto ustanovení do § 220k obch. zák., které upravuje práva akcionáře a nikoli práva či povinnosti zanikající společnosti a jejího nástupce.

Výklad, podle něhož je případnou rozhodčí doložkou ve smlouvě o fúzi vázán akcionář, který není stranou této smlouvy, ostatně odpovídá i účelu úpravy práva akcionáře na přiměřené vypořádání a na přezkum jeho výše (§ 220p odst. 2, odst. 4, § 220k odst. 1, 5, 7 obch. zák.) a pravidlu rozumného uspořádání vztahu všech zúčastněných stran složitého procesu přeměny společnosti, jehož klíčovým a obtížným problémem je určení výměnného poměru akcií a případné výše doplatků k těmto akciím (v případě sloučení nebo splynutí společností) nebo určení výše přiměřeného vypořádání (v případě převodu obchodního jmění na hlavního akcionáře). Z obtížnosti stanovení ekonomického potenciálu všech zúčastněných společností a kvantifikace nároku akcionářů na odpovídající počet akcií nástupnické společnosti a doplatek v penězích, či na částku přiměřeného vypořádání, potom vyplývá snaha zákonodárce umožnit rychlou a účinnou ochranu práv všech stran zúčastněných v procesu přeměny tím, že pro majetkové spory mezi nástupnickou společností a bývalým akcionářem zaniklé společnosti lze předem dohodnout rozhodování v rozhodčím řízení.

Tato úprava podle odvolacího soudu není v rozporu s principem práva na soudní ochranu podle článku 36 Listiny základních práv a svobod, a to nejen proto, že rozhodčí nálezy a jejich výkon podléhají soudní kontrole, ale rovněž proto, že stanovení výměnného poměru, výše dorovnání a výše přiměřeného vypořádání je především odbornou otázkou.

Podle odvolacího soudu rozhodčí doložka obsažená ve smlouvě o převzetí obchodního jmění hlavním akcionářem, má pro spory o majetkové nároky akcionářů zanikající společnosti z procesního hlediska obdobné procesní účinky jako rozhodčí smlouva uzavřená mezi účastníky řízení podle § 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, a je překážkou dalšího postupu v tomto řízení, pokud nejsou splněny předpoklady stanovené ve druhé větě § 106 odst. 1 o. s. ř.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., co do důvodu na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Nesprávné právní posouzení věci spatřuje v závěru, že věc má být projednána v řízení před rozhodci, přičemž za zásadní považuje posouzení otázky, zda je možné, aby menšinová akcionáři byli proti své vůli vázáni rozhodčí doložkou, uvedenou ve smlouvě o převzetí obchodního jmění. Dovolatelka argumentuje tím, že rozhodčí řízení je speciálním institutem, který umožňuje alternativní řešení sporů. Pokud se strany rozhodnou pro projednání sporu v rozhodčím řízení, vzdávají se některých svých práv, která jim garantuje Listina základních práv a svobod (dále též jen „Listina“), jde tedy o derogaci smluvní, neboť není přípustné, aby kdokoli byl právo dle Listiny zbaven proti své vůli. Z toho dovozuje, že ustanovení § 220k obch. zák. umožňující fakticky pouze na základě vůle jedné osoby (majoritního akcionáře) založení pravomoci rozhodců pro rozhodování sporů s jinými osobami (menšinovými akcionáři), bez ohledu na vůli těchto osob, je porušením práv garantovaných podle hlavy V. Listiny. Dovolatelka akcentuje, že postup, kdy jsou menšinová akcionáři nuceni se účastnit rozhodčího řízení za podmínek stanovených majoritním akcionářem, je nepřipustný a spatřuje v něm pošlapání práv akcionářů, zejména pak jejich práva na soudní ochranu, která jsou jim zaručena Listinou.

Dovolatelka dále namítá, že valná hromada, na které bylo rozhodnuto o převzetí obchodního jmění se konala 19. listopadu 2005 a převzetí obchodního jmění bylo do obchodního rejstříku zapsáno již 9. prosince 2005, tudíž neměla fakticky žádnou možnost, jak se domoci určení neplatnosti smlouvy o převzetí obchodního jmění, která rozhodčí doložka obsahuje. Navrhuje, aby odvolací soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil k projednání soudu

prvního stupně.

Jak již Nejvyšší soud uzavřel v usnesení uveřejněném pod číslem 37/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř.

V projednávané věci dovolatelka brojí proti tomu, že jako menšinová akcionářka je proti své vůli nucena účastnit se rozhodčího řízení, navíc za podmínek, stanovených majoritním akcionářem, což je, podle jejího názoru, v rozporu s ústavně zaručeným právem na soudní ochranu dle Listiny.

K tomu Nejvyšší soud konstatuje, že již v usnesení ze dne 18. července 2006, sp. zn. 29 Odo 499/2005, uzavřel, že určuje-li smlouva o převodu obchodního jmění na akcionáře, že se o přezkoumání přiměřenosti výše vypořádání bude rozhodovat v rozhodčím řízení, zavazuje toto ujednání i akcionáře zrušované společnosti.

Přitom soulad uvedené právní úpravy s ustanovením § 2 odst. 1 zákona č. [216/1994](#) Sb. již přezkoumal Ústavní soud, který uzavřel, že tato právní úprava není s uvedeným ustanovením v rozporu (viz např. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 23. června 2005, sp. zn. III. ÚS 84/2005).

Rozhodnutí odvolacího soudu je tedy správné, a proto Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2 věta první o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)
- [Zákaz konkurence](#)
- [Vypořádací podíl v bytovém družstvu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Základní kapitál](#)